

27.7.2016
כ"ח תמוז תשע"ו

תכנית אב לאגן נחל צין – ועדת היגוי מס' 1

סיכום ועדת ההיגוי המורחבת הראשונה 21.7.2016, ועדה מחוזית מחוז דרום, באר שבע

משתתפים:

טל פודים - יו"ר ועדת ההיגוי, לשכת התכנון מחוז דרום, משרד האוצר
סיגל גבאי - ראש ענף פיתוח תשתיות, משרד התיירות
ליאורה גולוב - מתכנתת מחוז דרום, משרד להגנת הסביבה
יואב שרפי - מתכנן שימור קרקע וניקוז, משרד החקלאות, מחוז הנגב
עופרי צפנת - מנהלת המחלקה לבריאות הסביבה מחוז דרום, משרד הבריאות
חגי סלע - מנהל מחלקת תכנון מרחב דרום, רמ"י
טלי גיני - ארכיאולוגית נפה נגב דרומי, רשות העתיקות
אלנה ארשבסקי - מנהלת פיתוח תשתיות ביוב, רשות המים
ברק גרונו - רכז הר הנגב, רשות להסדרת הבדואים
עזרי אלון - מתכנן מחוז דרום, רשות הטבע והגנים
אסף צוער - אקולוג מחוז דרום, רשות הטבע והגנים
הראל בן שחר - מנהל מרחב ערבה, רשות הטבע והגנים
איתי פרימן - מנכ"ל, רשות הניקוז ים המלח
אמרי בריקנר - מתכנן, רשות הניקוז ים המלח
שירי בן שחר - גזברית, רשות הניקוז ים המלח

רוני מרום - ראש המועצה המקומית מצפה רמון
ערן דורון - מנכ"ל, המועצה האזורית רמת הנגב
שירה מור יוסף - מהנדסת המועצה אזורית רמת נגב
אורלי שריר - מנכ"לית, מדרשת שדה בוקר, רמת נגב
גיאת דוננפלד - מהנדס המועצה אזורית תמר

זהר צפון - מנהל מחלקת תכנון, קק"ל מרחב דרום
איילה גובר אברהמי - מנהלת היחידה לאיכות הסביבה נגב מזרחי
דנה רוזדד - מתכנתת סביבתית, יחידה סביבתית נגב מזרחי
עלית וייל שפרן - מנהלת היחידה, הסביבתית הר הנגב
אוריאל בן חיים - חקלאות וסביבה, מרכז המועצות המקומיות
שחר שילה - מנהל, תיירות הר הנגב
בועז המאירי - מחלקת תכנון, החברה הממשלתית להגנות ים המלח

טובי שור - ראש מערכת תשתית, מפעלי ים המלח
אורי יסעור - סמנכ"ל אקולוגיה ותשתיות, רותם אמפרט
סימון וולין - מנהל אגף חומרי גלם וגיאולוגיה, רותם אמפרט

שי טחנאי - רכז שימור טבע מחוז דרום, החברה להגנת הטבע
נעה אבריאל - אבני- חוקרת, מרכז מדע ים המלח והערבה
צור שיזף - סופר, חוות חקלאיות מצפה רמון

צוות התכנון:

גידי לרמן - ראש צוות התכנון, לרמן תכנון עיר ואזור
ענת פיז - מתכנתת, לרמן תכנון עיר ואזור
נמרוד חלמיש - מתכנן ניקוז, חברת אפיק הנדסה

מטרת הישיבה

- התנעת הכנת תכנית האב לאגן נחל צין
- הצגת ניתוח עיקרי המצב הקיים
- דיון חופשי, ציפיות המוזמנים מתכנית האב

דברי פתיחה:

טל פודים

יו"ר ועדת ההיגוי

לאחר סבב שמות של הנוכחים בחדר ישיבות, בירך והודה לנוכחים הרבים שהגיעו ממגזרים שונים, והרואים חשיבות בהכנת תכנית האב וועדת ההיגוי המלווה אותה. לאחר מכן ציין כי רשות הניקוז ים המלח מעוניינת להכין תכנית אב לאגן הניקוז של נחל צין. תכנית האב תעסוק בתכנון וניהול אגן נחל צין, גיבוש חזון, הגדרת סדרי עדיפויות, בחירת כיווני פיתוח ושימור רצויים ותשלב בתוכה הגדרת פרויקטים ליישום. נושא זה הוצג במסגרת הודעת היו"ר בישיבת הוועדה המחוזית שהתקיימה ב- 27.6.2016.

ציין כי אנו נמצאים בתחילתו של תהליך הכנת תכנית האב לאגן נחל צין אותו מובילה כאמור רשות הניקוז ים המלח בשיתוף עם ועדת ההיגוי.

איתי פרימן

מנכ"ל רשות ניקוז

ים המלח

הציג את חשיבות הכנת תכנית האב לאגן נחל צין ואת היתרון הגדול בכך שרשות הניקוז, כרשות אגנית, מובילה אותה, היות ויש לה ראייה אגנית כוללת.

הבהיר את חשיבות ההגעה להסכמות בין בעלי העניין הרבים ברחבי התכנית, ובכך שרבים מהם הגיעו לוועדת ההיגוי.

אמרי בריקנר

מתכנן רשות ניקוז

ים המלח

הציג את עצמו כמנהל הפרויקט מטעם רשות הניקוז. הזמין את המשתתפים להעביר תגובותיהם, גם מעבר למפגשי ועדת ההיגוי. גורם המעוניין לעדכן, להעביר חומרים מוזמן ליצור קשר עימו.

הצגת עיקרי המצב הקיים (מצ"ב מצגת):

גידי לרמן

ראש צוות התכנון

לרמן תכנון עיר ואזור

אנו נמצאים בתחילת העבודה על תכנית האב, בשלב איסוף המידע הקיים הנוגע לרחבי אגן הניקוז. מציג את שלבי תכנית העבודה של תכנית האב ומציין כי עצם העובדה שהתכנית לאו דווקא תמשיך לתכנית מתאר סטטוטורית בעלת קו כחול מוגדר מעניקה לה הרבה כוח.

צוות התכנון מורכב מאנשי המשרד, בעלי הרבה ניסיון בתחומים הנדרשים לתכנית, וכן מיועץ הידרולוג וסביבה- נמרוד חלמיש מאפיק הנדסה, ואקולוג - גיא רותם מחברת אקולוגיה סביבה מרחב.

מציג מצגת ובה התייחסות לנושאים הבאים: נתונים כלליים על מרחב האגן, נקודות העניין והאתרים הרבים לאורכו הכוללים תופעות גיאולוגיות, אתרי טבע וטיול, נקודות מורשת היסטוריה וארכיאולוגיה, שטחי כריה וחציבה, שטחים פתוחים ושמורות טבע רבות. מציין את החלוקה העיקרית של שלושת מקטעי הנחל הברורים.

מציג את מטרות התכנית ותפישת התכנון הכוללת יצירת מערך הסכמות נרחב, ושיתוף הקהילה המקומית והארצית בתכנון. מתאר את מפת החטיבות והיחידות הנופיות ברחבי האגן ואת רגישותן הנופית.

מציגה את עיקר המצב הקיים החל מבחינה סטטוטורית ברחבי אגן נחל צין.

ענת פז

לרמן תכנון עיר ואזור

גידי לרמן
ראש צוות התכנון
לרמן תכנון עיר ואזור

מציג את סקירת תכנית האב לנחלים שנערכו ונסקרו ע"י צוות התכנון והלימוד שנעשה בנושא.
מנחה את הנוכחים להתייחס לנקודות עיקריות בדיון הפתוח.

דיון וסבב ציפיות מתכנית האב:

רוני מרום
ראש מועצה
מצפה רמון

מברך על הכנת התכנית וכן את מוביליה, רשות הניקוז. מבהיר את חשיבות אגן הצינן כמשאב חיוני למצפה רמון. מציין 5 נקודות חשובות בהקשר הכנת תכנית האב: **המורשת ההיסטורית, ענף כלכלי- תיירות וחקלאות**, נושא זה חשוב מאוד עבור מצפה רמון ומקודמות חוות חקלאיות באמצעות התכנית שפת מדבר ודרך היין. **שימור הקרקע והדרכים החקלאיות** – קיום חקלאות מצד אחד, ומנגד למנוע תופעות הקשורות לאגן כולו. **קהילה** – תכניות עתידיות לחקלאות עירונית המשלבות את הקהילה, הפזורה הבדואית הסמוכה למצפה רמון. **סביבתי** – לא תתקיים תיירות וחקלאות ללא המרכיב הסביבתי הכולל ערכי טבע, נוף.

זוהי תכנית מורכבת וצריך לדעת כיצד מחברים ומיישבים את הגורמים השונים והקונפליקטים.

ערן דורון
מנכ"ל מועצה אזורית
רמת נגב

מסכים עם דבריו של רוני מרום. המועצה האזורית רמת נגב רואה את מרחב הצינן כ"ארץ בראשית" ומתייחסת לשטחים הנמצאים ממזרח לכביש 40 כאל שטחי שימור סביבתי של המרחב "אל געת".

מזכיר את האוכלוסייה הבדואית ומעמדה הלא מוכר כאתגר מרכזי. חשיבות ההתנהלות מול הצבא, ובפרט בסיס הצבא – מחנה רמון ("המימד האנכי"). על הצבא להיות שותף מרכזי.

טלי גיני
רשות העתיקות

מתייחסת לאתרי העתיקות המוכרזים הנמצאים במרחב אגן הצינן. מבקשת מצוות התכנון להתייחס להיסטוריה עתיקה, לקדם סקרים ואיסוף נתונים ומזמינה את הצוות להיפגש עימה ולדון בעניין. תעביר חומר רלוונטי לצוות התכנון.

צור שיזף
שפת מדבר

מתייחס לחוות החקלאיות באזור מצפה רמון, ולקונפליקט הקיים של החוות עם שטחי האימונים של הצבא וכן אל מול שטחי הטיילות באזור. יש ליצור מנגנון המווסת את ההתנגשות בין תיירות וחקלאות לפעילות הצבא. בנוסף, מזכיר את אפשרות לוויסות שטפונות באמצעות שיקום בורות מים באזור זה.

עפרי צפנת
משרד הבריאות

סבורה כי תוצרי התכנית זו הנקודה החשובה ביותר. המשימות שיגזרו מתוך תכנית העבודה יחזקו את עוצמות האזור ויורידו המכשולים הקיימים. יש להתרכז בתוצרי התכנית ולפרוט אותם לאבני דרך ולא רק בעקרונותיה.

מעלה את סוגיית טיפול בגלישות מי מאגר הקולחין בכלא נפחא, וכן במצפה רמון.

יואב שרפי
משרד החקלאות

מברך על התכנית ועל עצם הניהול האגני שרשות הניקוז תבצע, מה שממחיש הן את עוצמת התכנית והן את אתגרה הגדול.

לדעתו בניגוד לעפרי צפנת, יש להתרכז בעיקר בתהליכי התכנית, תהליכי המשנה, הסיורים, והחיבורים האפשריים שירקמו תוך כדי הכנתה, ולא בתוצריה. כמובן שבסופו של דבר ישמח לראות פרויקטים קורמים עור וגידים בשטח האגן. מציין כי בניגוד לגבול האגן ההידרולוגי, חטיבות הנוף אינן נגמרות בגבולו. מציע לפעול בשיתוף פעולה מלא עם רשות הניקוז השכנה –

אחד הנושאים שתכנית האב צריכה לעסוק בהם הוא זיהום קרקע, בין היתר עקב המלחה. נושא נוסף הוא התיירות, והאופן בו יוצרים קישוריות באמצעות שבילים ושפה עיצובית אחת לאגן.

איילה גובר אברהמי
יח"ס נגב מזרחי

תכנית חשובה שיש לברך עליה. רשות הטבע והגנים פועלת יחד עם המועצות האזוריות בתחום מרחב אגן נחל צין לפיתוח "נופי ארץ הבראשית בנגב" – האלמנט החשוב באגן הוא נוף-תרבות-מורשת. על בסיס אלמנט זה ניתן לבנות את יתר הדברים (קהילה, פיתוח וכיו"ב). יש מסד סטטוטורי באגן, ולכן יש להתמקד בעיקר בנחל, זרימתו, והטבע מסביבו. ייתכן ובמעלה הצין נכון להתייחס אגנית.

עזרי אלון
רט"ג

מציין את חשיבות מפגש זה ומברך על עריכת התכנית. מצטרף ליואב שרפי בעניין חשיבות הליך הכנת התכנית. זוהי אינה תכנית סטטוטורית אלא תכנית הסכמות ועל כן יש להכין חזון משותף של כל בעלי העניין שיהווה בסיס לכלל האינטרסים.

זוהר צפון
קק"ל

מציע לפצל את ועדת ההיגוי לקהילות משנה- ולבנות תכנית יחד עם הקהילות והתושבים תוך חיבורתם לצמיחת האזור. צריך לחבר את התכנית למה שקורה באגנים סמוכים.

מדגישה את חשיבות האזור מבחינה תיירותית וטילוית. התכנית לדעתה צריכה לפעול להבאת יזמים לאזור, להתוות מסלולי טיול מרחביים, להנגיש את השטח לאופנים ואף לכלי רכב ממונעים, להתחשב בהצללות נדרשות, וכן לקשור את כלל המרחב כאזור אחד גדול, ע"י מיתוג ועיצוב אחיד.

סיגל גבאי
משרד התיירות

מברך על התכנית ומציין את חשיבותה. בתור אקולוג קיימים תאי שטח רבים במרחב אגן הצין אך ערך המוסף שלה הוא "הסיפור של הנחל", זהו משהו חי שמתחיל בנקודה מסויימת ונגמר באזור אחר ומרוחק, משפיע על אזורים אחרים לגמרי. לנחל יש ערך וחשיבות של הובלה, יותר מרק הובלת מים, אלא גם לדוגמא הובלת זרעים, או זיהום של תחנת דלק במעלה הנחל והשפעותיו על המורד, וכן הלאה.

אסף צוער
רט"ג

החברה הבדואית בהר הנגב משמרת באופן יחסי אורח חיים מסורתי. נוצרו קהילות, והם חיים את הסביבה ומהווים חלק אינטגרלי ממנה. פיתוח המרחב בראיית "נוף-תרבות-מורשת".

ברק גרונר
רשות הבדואים

מציין את חשיבות התייחסות תכנית האב למסגרות התיירותיות תעסוקתיות של הבדואים באזור. רשות הבדואים תוכל לעזור בהעברת שכבות מיפוי מקבצי הפזורה הקיימים בשטח לצוות התכנון.

מציע לטפל באזורים ספציפיים של אגן נחל צין לפי ניתוח אינטרסים של בעלי העניין, בעדיפות לנחל עצמו, ולגזור מכך פרויקטים שונים, מעשיים, לצרכי שימור ופיתוח ובפרט תיירות.

חגי סלע
רמ"י

מסכים עם הנאמר לגבי הנחל כמובל של חיים. מציין כי בתחום התכנית המוצעת חלות תכניות רבות החל מתמ"אות, תמ"מ ותכניות מקומיות. סבור כי הערך המוסף של התכנית הוא הגוף היוזם שלה, רשות הניקוז, והמנדט לטפל בכלל האגן בצורה מתכללת.

שי טחנאי
חלה"ט

מדגישה את הוריאביליות של מגוון המינים הנגזרת מהפרשי הגבהים על פני מרחק קצר בין הר הנגב לבקעת צין.

מציין כי ההערות והרעיונות שהועלו על-ידי המשתתפים מעניינים, אולם מבקש לחדד את עניין המנדט של תכנית האב ושימוות חלק מהרעיונות שהועלו במהלך הדיון. תכנית האב אמורה לעסוק בתכנון וניהול אגן נחל צין וכן בחירת כיווני פיתוח ושימור רצויים במרחב.

מציינת את המגוון האקולוגי והקהילתי הקיים במרחב אגן הצין, ואת שלל התכונות הקיימות בשטח אשר "צמחו מלמטה" (פארק חרוטות הסלע, דרך הבשמים וכו'). מרכז המדע יכול לעזור לצוות התכנון ולהשתלב בתכנית בעניין ניטור ומחקר.

חסר ניתוח סקרים אקולוגיים בהצגה. נערך סקר ערכי טבע ונוף באזור הר חמרן ותוצריו משמשים ככלי תכנוני לכל דבר. בימים אלו הולכים לבצע סקר באזור כלא נפחא ועד לדימונה.

מצביעה על חשיבות התכנית ככלי חינוכי, בעניין הקהילות המחוברות לשטח, אך לעיתים מתנגדות לתהליכים שנקרמים, ועל כן ישנה חשיבות גבוהה ברתימתם לתכנית כבר עכשיו.

מציינת את חסרונו של שב"ס/משרד הביטחון בדיון היום.

מציעה להכין כאחד מתוצרי התכנית, מפת הסכמות של כל הגופים.

מציגה את הסוגיה שלא מתקיים ניצול מלא של מי הקולחין מהמט"שים הקיימים..

מציעה לפעול להקמת פתרון קצה של ביוב בכל תא שטח.

מטרת התכנית מבחינתה היא יצירת מיפוי של הקונפליקטים הקיימים, ופעולה ליצירת תהליכים לאור אותם קונפליקטים ופתרונם.

מטרתה של הישיבה הראשונה של ועדת ההיגוי היום היא להתניע את הכנת תכנית האב. צוות התכנון ילמד את ההערות שהוצגו ובהמשך נחליט לאיזה כיוון נקדם את התכנית.

סבור כי התכנית צריכה ליצור מסמך מדיניות כולל אשר ינחה את הועדה המחוזית והגורמים השונים בהתייחס למרחב אגן הצין.

הציפיות מתכנית האב צריכות להיות בשים לב להיותה תכנית אגנית אשר תעסוק בנושאים שהוצגו בתחילת המפגש וככל הנראה לא תוכל לטפל בכל הנושאים והרעיונות שהוצגו במהלך הדיון.

חשיבות ועדת ההיגוי הזו היא בדיוק מה שקרה כאן היום, שמיעת מגוון רחב של דעות ואינטרסים. צוות התכנון יורחב בהמשך שלבי תכנית האב, ככל שיעלה הצורך. אני זקוקים לידע הרחב הנמצא אצל חברי ועדת ההיגוי ומעוניינים להעזר בו.

הציפיות האישיות הן שהתכנית תהווה "סמן ימני" של הועדה המחוזית, שתרכז בנק של כיוונים אופרטיביים אפשריים לביצוע וכן שתסתכל על המרחב בראיה הוליסטית כוללת.

נקים ועדת עבודה לתכנית האב שתלווה אותה באופן מלא לכל אורך התהליך. נשתף ונפיץ את החומרים הקיימים, כולל את המצגת שהוצגה בישיבה זו באתר אינטרנט למען שקיפות מלאה.

רשמה: ענת פז

**טל פודים
יו"ר ועדת ההיגוי**

**נועה אבריאל
מרכז מדע מצפה רמון
ים המלח**

**עלית וייל שפרן
יח' סביבתית הר
הנגב**

**אלנה ארשבסקי
רשות המים**

**שירי בן שחר
גזברית רשות ניקוז
ים המלח**

**טל פודים
יו"ר ועדת ההיגוי**

**איתי פרימן
מנכ"ל רשות ניקוז
ים המלח**

בברכת עבודה פוריה ומוצלחת!

העתקים:

משתתפים

דוד לפלר – יו"ר הועדה המחוזית, מחוז דרום, משרד האוצר
אדרי אליסיה סיבר – מתכנתת מחוז דרום, לשכת התכנון, משרד האוצר
דב ליטבינוף – ראש מ.א תמר ויו"ר רשות ניקוז ים המלח
שמוליק ריפמן – ראש מ.א רמת נגב
אייל בלום – ראש מ.א ערבה תיכונה
בני ביטון – ראש העיר דימונה
מיכאל ביטון – ראש המועצה המקומית ירוחם
צוות התכנון